

Warszawa, 11 września 2014 r.

Stanowisko Fundacji Panoptykon¹

w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz ustawy o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej²

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz ustawy o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej (dalej: **projekt, założenia**) przewiduje nałożenie na operatorów systemu dystrybucyjnego obowiązku zainstalowania liczników zdalnego odczytu u co najmniej 80% odbiorców końcowych do 2020 r.

Fundacja Panoptykon stoi na stanowisku, że liczniki zdalnego odczytu mogą stanowić zagrożenie dla prywatności, a generowane przez nie informacje powinny podlegać takiej samej ochronie, jak dane osobowe. W związku z tym cieszy nas, że w przeciwieństwie do poprzedniego rządowego projektu zakładającego wdrożenie inteligentnych liczników³, komentowane założenia odpowiadają na te problemy.

Naszym zdaniem projekt zakłada wiele korzystnych rozwiązań, np. w zakresie przetwarzania danych pomiarowych i zasad ich ochrony. Zwracamy jednak uwagę na konieczność rozważenia przyznania odbiorcom końcowym uprawnienia do rezygnacji z instalacji licznika zdalnego odczytu. Biorąc pod uwagę, że zgodnie z założeniami instalacja inteligentnego licznika wiązać się będzie z korzyściami dla klienta, należy przyjąć, że przyznanie im uprawnienia do rezygnacji z instalacji licznika nie uniemożliwi realizacji zakładanego celu, tj. instalacji liczników u 80% użytkowników końcowych. W niewielkim stopniu wpłynie to również na inne korzyści wiążące się z inteligentnym opomiarowaniem – możliwość zarządzania rynkiem energii, identyfikację miejsc nielegalnego poboru energii czy lokalizację awarii. Osoby rezygnujące z instalacji liczników same poniosą tego konsekwencje w postaci utrudnienia w zmianie sprzedawcy energii i, prawdopodobnie, wyższych rachunków. Jednakże, przyznanie tego uprawnienia jest niezwykle ważne dla realizacji autonomii informacyjnej jednostki, która ma prawo sama decydować o ilości udostępnianych danych.

Uwagi szczegółowe

1. Operator Informacji Pomiarowych

Projekt zakłada powołanie instytucji Operatora Informacji Pomiarowych, który będzie przechowywał i udostępniał dane pomiarowe. Zgodnie z założeniami „centralizacja wymiany informacji w procesie zmiany sprzedawcy usprawni i przyspieszy ten proces. Wszyscy

¹ Stanowisko przygotowane przez Wojciecha Klickiego.

² Projekt w wersji z 20 sierpnia 2014 r.

³ Projekt ustawy – Prawo energetyczne w wersji z 8 października 2012 r.

sprzedawcy wykorzystywać będą jednolitą platformę wymiany informacji, co skróci i uprości proces zmiany sprzedawcy”.

Naszym zdaniem względy ochrony konkurencji na rynku energetycznym poprzez narzucanie różnych formatów danych i zasad ich udostępniania nie są wystarczającym uzasadnieniem dla utworzenia centralnej bazy danych pomiarowych. W naszej opinii cel ten można osiągnąć na regulowanym rynku energii elektrycznej poprzez zastosowanie innych narzędzi, np. upoważnienia Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki do sformułowania standardowego formatu przechowywania danych pomiarowych. Jednocześnie zwracamy uwagę, że tworzenie centralnej bazy danych pomiarowych wiąże się z ryzykiem nieuprawnionego dostępu do danych lub ich wycieku.

2. Podstawa prawna przetwarzania danych pomiarowych

Zgodnie z projektem, dane pomiarowe mogą być zbierane i przetwarzane „wyłącznie do realizacji celów określonych w ustawie lub w umowie z odbiorcą końcowym”. Jednocześnie projekt wskazuje, że **zgoda** odbiorcy na przetwarzanie danych osobowych nie może być domniemana lub dorozumiana z oświadczenia woli o innej treści, powinna istnieć również możliwość jej wycofania.

Powyższa propozycja nie budzi zastrzeżeń, naszym zdaniem wymaga jednak doprecyzowania. Proponujemy, by ustawa precyzyjnie określiła w szczególności te sytuacje, w których przetwarzanie danych pomiarowych jest niezbędne, a tym samym – nie będzie potrzeby wyrażania zgody przez odbiorcę. Jednocześnie postulujemy, by ustawa określała wszystkie sytuacje, w związku z którymi możliwe jest przetwarzanie danych pomiarowych – bez względu na to, czy podstawą prawną do ich przetwarzania będzie ustawa, czy też zgoda odbiorcy. Określenie pełnego katalogu takich sytuacji – a zarazem celów przetwarzania danych – realizuje cel informacyjny i umożliwia pełną realizację uprawnień podmiotu danych. W tym zakresie przykładem może być niemiecka ustawa energetyczna, zgodnie z którą (art. 21g) dane osobowe pochodzące z systemu pomiarowego mogą być przetwarzane jedynie, gdy jest to niezbędne do:

- 1) zawarcia, zmiany lub ustalenia treści umowy z odbiorcą;
- 2) pomiarów energii (zarówno pobranej, jak i wytworzonej lub wprowadzonej do sieci);
- 3) dostarczania i odbierania energii oraz jej rozliczeń;
- 4) korzystania z urządzeń kontroli popytu;
- 5) stosowania dynamicznych taryf;
- 6) stwierdzania aktualnych i wyjątkowych stanów sieci w usprawiedliwionych, udokumentowanych przypadkach;
- 7) wykrywania oszustw i kradzieży energii.

3. Zakres przetwarzanych danych

Zgodnie z projektem, dane pomiarowe powinny być rejestrowane przez licznik zdalnego odczytu za okresy nie krótsze niż 15 minut, chyba że odbiorca końcowy wyrazi zgodę na krótsze okresy rejestracji danych pomiarowych.

Zwracamy uwagę, że projekt – w kontekście częstotliwości rejestracji danych pomiarowych – uzasadnia jedynie, dlaczego rejestracja nie powinna być częstsza. Tymczasem, naszym zdaniem

niezbędne jest rozróżnienie częstotliwości rejestrowania poboru energii na potrzeby wyliczenia, w jakiej taryfie następowало zużycie (takie dane może kumulować licznik) od częstotliwości zdalnego odczytu informacji zarejestrowanych przez licznik.

Możliwość stosowania zróżnicowanych taryf i w związku z nimi prowadzenia złożonych rozliczeń z klientem – nie wymaga przekazywania danych o zużyciu z 15-minutową częstotliwością. Ten sam cel można osiągnąć poprzez rozróżnienie częstotliwości rejestrowania poboru energii na potrzeby wyliczenia (licznik może kumulować dane o poborze energii w różnych okresach taryfowych) od częstotliwości przekazywania danych o zużyciu operatorowi. W związku z tym postulujemy znaczne zmniejszenie częstotliwości, z jaką licznik będzie przekazywał dane operatorowi.

4. Dostęp do danych pomiarowych

Projekt przewiduje stworzenie zamkniętego katalogu podmiotów uprawnionych do dostępu do jednostkowych danych pomiarowych. Zdecydowanie popieramy takie rozwiązanie. Nasz sprzeciw budzi jedynie obecność na liście tych podmiotów ministra właściwego do spraw gospodarki, który mógłby uzyskiwać dostęp do danych pomiarowych na potrzeby prowadzonych badań statystycznych w rozumieniu ustawy z 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej z zakresu rynku paliwowo-energetycznego. Zwracamy uwagę, że na potrzeby badań statystycznych wystarczające są dane zagregowane.

5. Usuwanie danych pomiarowych

Zgodnie z projektem dane pomiarowe będą przechowywane przez okres 2 lat, a dane zagregowane do okresów dobowych – przez okres 3 lat. Natomiast po upływie tych okresów, operator informacji pomiarowych powinien agregować jednostkowe dane pomiarowe lub je usunąć.

Po pierwsze, zwracamy uwagę na konieczność doprecyzowania – na etapie tworzenia projektu ustawy – pojęcia „danych zagregowanych”. Obecna propozycja definicji tego pojęcia nie daje bowiem jasności, jakie operacje na danych powinny zostać przeprowadzone, aby można je było uznać za zagregowane⁴. Zwracamy przy tym uwagę, że niezbędne jest takie zdefiniowanie pojęcia danych zagregowanych, by uniemożliwiona była zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia identyfikacja. Po drugie, w oparciu o lekturę uzasadnienia projektu, nie widzimy podstaw, dla których operator informacji pomiarowych miałby przechowywać dane pomiarowe w zagregowanej formie po upływie okresu 3 lat.

⁴ Zgodnie z projektem przez zagregowane dane pomiarowe należy rozumieć takie dane, które uniemożliwiają identyfikację odbiorcy końcowego lub punktu pomiarowego.